

Warszawa, dnia 19-08-2021 r.

Minister Klimatu i Środowiska

DLŁ-WŁ.055.31.2021.ABR
1698127.5802927.4660140

Pan
Wiktor Szmulewicz
Prezes Krajowej Rady
Izb Rolniczych

Szanowny Panie Prezesie,

w odpowiedzi na Pana pismo z dnia 27 lipca 2021 r. znak: KRIR/MJ/654/21 w sprawie redukcji dzikiego ptactwa wyrządzającego szkody w uprawach rolnych oraz zwiększenia odstrzału sanitarnego dzików przekazuję następujące informacje.

Gatunki ptaków występujące w Polsce są chronione na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. poz. 2183), obejmujące ogromną większość gatunków ptaków (427 gatunki objęte ochroną ścisłą oraz 9 gatunków objętych ochroną częściową) a także rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 marca 2005 r. w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych (Dz. U. Nr 45 poz. 433, z późn. zm.) i rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 marca 2005 r. w sprawie ustalenia okresów polowań na zwierzęta łowne (Dz. U. Nr 48 poz. 459, z późn. zm.) ustanawiających łowne gatunki ptaków i określających okresy polowań na te gatunki.

Według obowiązującego w Polsce ustawodawstwa, ptaki objęte ochroną gatunkową nie figurują na liście gatunków wymienionych w art. 126 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r., poz. 1098), a więc za szkody wyrządzone przez którykolwiek gatunek ptaka objętego ochroną gatunkową nie przysługuje ustawowe odszkodowanie ze Skarbu Państwa. Drogą do uzyskania odszkodowania za powstałe w wyniku żerowania ptaków szkody może być natomiast powództwo cywilne. Podobnie zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1683, z późn. zm.) zwanej dalej „Prawem łowieckim”, ptaki łowne również nie wchodzą do katalogu zwierząt łownych za które wypłacane są odszkodowania.

Należy zauważyć, że w przypadku szkód wyrządzonych przez ptaki na polach uprawnych nawet zmiana warunków atmosferycznych (w szczególności wystąpienie opadów) może istotnie utrudnić, a nawet uniemożliwić, ocenę rozmiarów szkód, jak również określenie gatunku, który je spowodował — głównie z uwagi na często znaczną rotację stad, a także obecność gatunków nieżerujących na zasiewach. Wymienione powyżej kwestie powodują, że oszacowanie szkody i udowodnienie, iż została ona wyrządzona przez konkretny gatunek, za którego wyrządzone szkody mogłoby ewentualnie przysługiwać odszkodowanie, byłoby niezwykle trudne, a w niektórych przypadkach wręcz niemożliwe. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że na podstawie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z 28 września 2015 r. sygn. akt K 20/14, obowiązująca regulacja w zakresie zasad odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody powodowane przez niektóre gatunki zwierząt (żubry, wilki, niedźwiedzie, rysie i bobry) jest zgodna z art. 32 ust. 1 i art. 64 ust. 2 Konstytucji RP. Ponadto, Trybunał Konstytucyjny

opowiedział się przeciwko całkowitej automatyzacji refundacji szkód, zwracając uwagę, że działania odszkodowawcze Skarbu Państwa winny być powiązane z oceną działań prewencyjnych podejmowanych przez właścicieli i posiadaczy mienia, w którym zaistniała szkoda, zaś instytucje państwa nie mogą być pociągane do odpowiedzialności za szkody, nawet jeśli istnieje wola do rekompensowania właściwych szkód.

Należy jednak wskazać, iż fakt objęcia gatunków ochroną nie uniemożliwia podejmowania przeciwko nim jakichkolwiek działań. Na podstawie art. 56 ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie przyrody, regionalni dyrektorzy ochrony środowiska, na wniosek podmiotów, w których interesie jest zminimalizowanie szkód, wydają zezwolenia m.in. na płoszenie i niepokojenie osobników gatunków objętych ochroną oraz na eliminację osobników gatunków objętych ochroną częściową. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska może wydać zezwolenie na eliminację osobników gatunków objętych ochroną ścisłą. Należy podkreślić fakt, iż zezwolenia na odstępstwa od zakazów wydawane są na wniosek podmiotu, w którego interesie leży dana czynność. Należy przy tym wskazać, iż wydane decyzje przyznają stronom prawo do odstępstwa od obowiązujących zakazów, nie mają zaś charakteru nakazowego. Wnioskodawca może więc wykorzystać udzieloną derogację w całości lub w części, jednak nie ma takiego obowiązku.

W przypadku gatunków ptaków łownych ograniczanie problemów generowanych przez te zwierzęta może odbywać się w trakcie trwania okresu polowań na ptactwo łowne we współpracy z dzierżawcami i zarządcami obwodów łowieckich. Ponadto każdy posiadacz upraw może wystąpić do właściwego terytorialnie marszałka województwa o wydanie zezwolenia na płoszenie ptaków łownych w celu ochrony przed szkodami, na podstawie art. 9a ust. 1 Prawa łowieckiego.

Odnosząc się do postulatu redukcji liczebności ptaków objętych ochroną gatunkową, uprzejmie informuję, że znakomita większość ptaków objęta jest monitoringiem w ramach Monitoringu Ptaków Polski (MPP; monitoringptakow.gios.gov.pl). Monitoring Ptaków Polski jest to system programów dedykowanych grupom gatunków ptaków lub pojedynczym gatunkom ptaków (np. czapla, kormoran, łabędź). Każdy podprogram wykorzystuje metody dostosowane do specyfiki monitorowanej grupy ptaków i jest prowadzony w odpowiednim sezonie. Przykładowo w wyniku prowadzonego monitoringu trend liczebności populacji wędrownej żurawia został sklasyfikowany jako umiarkowanie wzrostowy, w ostatnich latach zaznaczył się spadek liczebności gawrona (jego wskaźnik liczebności zmniejszył się przeciętnie o 4% rocznie), stwierdzono umiarkowany wzrost liczebności kruka, trend liczebności kormorana klasyfikuje się jako stabilny, chociaż w 2020 r. całkowita liczebność kormorana w Polsce spadła o 4% w porównaniu do 2019 r.

Pragnę zapewnić, iż wszystkie badania wykonywane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska są wykonywane według najwyższych standardów, przy zastosowaniu specjalistycznych metodyk, co zapewnia najwyższą jakość i rzetelność wyników. Wszystkie wyniki Monitoringu Ptaków Polskich są w sposób stały udostępnione społeczeństwu poprzez portal mapowy PM GIS, dostępny pod adresem: <http://monitoringptakow.gios.gov.pl/PM-GIS/>. Portal jest aktualizowany regularnie, 2 razy w roku, po zakończeniu i opracowaniu wyników odpowiednio, sezonu lęgowego oraz sezonu migracji i zimowania. Ponadto, opracowanie i przystępne dla każdego odbiorcy omówienie wyników każdego programu można znaleźć w corocznych raportach, dostępnych pod adresem: <https://monitoringptakow.gios.gov.pl/raporty.html>, gdzie zamieszczane są również tzw. raporty końcowe, cyklicznie podsumowujące kilka lat badań w ramach każdego realizowanego programu monitoringowego.

Odnosząc się do kwestii podniesienia odstrzału dzików informuję, że obecnie minister właściwy ds. środowiska jest odpowiedzialny za realizację rekomendacji Międzyresortowego zespołu ds. łagodzenia skutków związanych z wystąpieniem przypadków afrykańskiego pomoru świń (zwany dalej „MZ ds. ASF”). Rekomendacje zobowiązują do maksymalnego odstrzału planowego dzików oraz działań związanych z poszukiwaniem dzików padłych w celu eliminacji ich ze środowiska naturalnego.

Ww. rekomendacje MZ ds. ASF zostały przekazane do realizacji, do Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego, a raporty dotyczące odstrzału dzików oraz poszukiwań dzików padłych są przekazywane do tutaj Ministerstwa oraz Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w cyklu miesięcznym.

Dodatkowo informuję, że kwestie odstrzału sanitarnego dzików nie leżą w kompetencjach Ministerstwa Klimatu i Środowiska, lecz Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Z poważaniem

Z up. Ministra

Edward Siarka
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/